

POREMEĆAJ IZ SPEKTRA AUTIZMA – OSNAŽIVANJE I PRUŽANJE PODRŠKE STRUČNJACIMA EDUKACIJSKIM REHABILITATORIMA

Autism Spectrum Disorder – Empowering and Supporting Teachers (ASD-EAST)

Kratki prikaz ERASMUS+ projekta

**Ana Ružić, prof. defektolog
Ivana Sladić Kljajić, prof. psiholog
Centar za autizam, Zagreb**

Djeca i mladi s poremećajem iz spektra autizma (PSA) imaju zajedničke potrebe za obrazovanjem s ostalim učenicima. Međutim, oni također imaju i specifične potrebe povezane s karakterističnim teškoćama u komunikaciji, socijalnom razumijevanju, nefleksibilnosti mišljenja i senzornoj obradi povezanoj s autizmom. Obrazovanje je ključna intervencija za ovu grupu učenika. Zbog raznolikosti spektra autizma, niti jedna intervencija nije učinkovita za sve. Stručnjacima trebaju različite vještine i strategije za podršku učenicima sa PSA. Omogućavanje edukacije koja će odgovoriti na te potrebe u okviru sustava, izazov je u svim Europskim zemljama. S tim ciljem je osmišljen ovaj projekt, a to je osnaživanje stručnjaka za pružanje podrške djeci s poremećajem iz spektra autizma u obrazovanju.

ASD-EAST partneri su u prethodnim projektima utvrdili dobru praksu, ali i značajne potrebe za edukacijom i razvojem programa. Tako su dobili ideju za ovoj projekt. Cilj je da edukacijskim rehabilitatorima i učiteljima pružimo svrshishodne vještine, znanja, učinkovite strategije te lokalno primjerene edukacije. Projekt je nastao kao svojevrsni nastavak ranijeg projekta kojim smo pružali podršku roditeljima djece sa PSA po cijeloj Hrvatskoj te smo došli do zaključka da uz roditelje i učitelji trebaju sustavnu podršku. Partnerstvo podržava i savjetodavna skupina koju čine osobe sa PSA, roditelji i stručnjaci. Time se osigurava da ključni dionici aktivno sudjeluju u dizajniranju projekta u svim fazama te osiguravaju njegovu primjerenost.

ASD-EAST je dvogodišnji međunarodni ERASMUS+ projekt KA2, koji financira Europska unija. Partneri uključeni u projekt potječu iz različitih nacionalnih i kulturnih sredina te imaju širok raspon profesionalnih vještina. Koordinator projekta, Sveučilište u Northamptonu iz Ujedinjenog Kraljevstva, usko surađuje s ostalim partnerima: Target Autism (UK), Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Centrom za autizam (Hrvatska), Pedagoškim sveučilištem u Krakowu (Poljska), Udrugom za poboljšanje života osoba s poremećajem iz spektra autizma – Blue Firefly i školom Dr. Zlatan Sremec (Republika Sjeverna Makedonija) te s organizacijom Autism-Europe (Belgija).

SPECIFIČNI CILJEVI PROJEKTA SU:

1. Analizirati trenutno stanje dobre prakse kao i utvrđivanje područja u kojima su potrebna poboljšanja u pružanju podrške obrazovnom uključivanju djece sa PSA u Hrvatskoj, Poljskoj i Sjevernoj Makedoniji.
2. Razvijanje lokalno primjenjene modela edukacije i materijala za stručnjake koji podupiru obrazovnu inkluziju djece sa PSA.
3. Upotreba tih materijala za provedbu pilot edukacija s edukacijskim rehabilitatorima iz redovnih i posebnih škola diljem Hrvatske, Poljske i Makedonije.
4. Evaluacija primjenosti materijala i utjecaja edukacije na vještine i znanja edukacijskih rehabilitatora.
5. Dijeljenje programa i materijala s dionicima te davanje preporuke donositeljima politika.

Prva dva specifična cilja su provedena. Provedeno je analiziranje i mapiranje trenutnog stanja dobre prakse i potreba kroz sljedeće aktivnosti:

- pregled literature o potrebama edukacijskih rehabilitatora za educiranjem na području PSA u istočnoj Europi i šire;
- pregled lokalne politike i prakse (uključujući praksu u školama) u odnosu na educiranje edukacijskih rehabilitatora na području PSA;
- pregled postojećih modela i prakse vezano uz educiranje edukacijskih rehabilitatora na području PSA;
- identificiranje područja dobre prakse, kao i potrebe za edukacijom, prepreke i mogućnosti za podršku razvoju edukacije;
- istraživanje (putem ankete i fokus grupa) stanova i percepcije edukacijskih rehabilitatora u Hrvatskoj, Sjevernoj Makedoniji i Poljskoj u pogledu njihovih vještina, razumijevanja i potreba za edukacijom na području PSA.

Kod rezultata anketiranja 140 ispitanika – edukacijski rehabilitatori, njih 93% navodi da bi imali

koristi od sudjelovanja na edukacijama, a kao najvažnije potencijalne teme navode:

- strategije važne za uvjete u kojima rade,
- dobiti alate i izvore literature,
- edukacija s mogućnošću isprobavanja strategija,
- općenite praktične strategije,
- supervizija,
- i na kraju teoretske informacije.

Na temelju rezultata mapiranja izrađen je kurikulum za program edukacija. Identificirane su osnovne informacije i strategije vezane uz kurikulum koje su ključne za sve edukacijske rehabilitatore koji rade s učenicima sa PSA te profilirane informacije i strategije koje se odnose na vrste i oblike obrazovanja u kojima se učenici sa PSA mogu školovati (npr. redovne škole, posebne škole...), kao i drugi okolinski čimbenici i potrebe. Nakon toga partneri su zajednički pristupili izradi kurikuluma i materijala za edukaciju pokrivajući 6 tema:

1. Poticanje komunikacije
2. Emocionalno razumijevanje
3. Socijalne vještine
4. Senzorne potrebe
5. Prilagođavanje okoline i kurikuluma
6. Razumijevanje i pristup nepoželjnim ponašanjima

Trenutno smo u tijeku provođenja trećeg specifičnog cilja—provođenje pilot edukacije. Planirano je da se u Hrvatskoj, Sjevernoj Makedoniji i Pol-

skoj održe po dvije edukacije, jedna za edukacijske rehabilitatore koji rade s učenicima sa PSA u posebnim školama, a druga za edukacijske rehabilitatore—stručne suradnike u redovnim školama.

19. i 20. 10. 2019. g. na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu održana je dvodnevna edukacija na kojoj je bilo prisutno 33 edukacijska rehabilitatora koji rade s učenicima sa PSA u posebnom sustavu, a u studenom će se održati edukacija za edukacijske rehabilitatore—stručne suradnike u redovnim školama.

Nakon provedbe pilot edukacija pristupit će se evaluaciji primjerenoosti materijala i utjecaja edukacije na vještine i znanja edukacijskih rehabilitatora te napraviti revizija materijala, a sve u cilju poboljšanja vještina edukacijskih rehabilitatora u radu s učenicima sa PSA.

Pružanjem prilagođene, lokalno primjerene edukacije, kurikuluma i materijala za stručnjake te izradom preporuka za razvoj politika, rezultati projekta bit će održivi te mogu imati dugotrajni utjecaj po završetku projekta, ne samo u zemljama uključenima u projekt već i u cijeloj Europi. Ovim putem se još jednom zahvaljujemo svim stručnjacima koji su se prijavili i aktivno sudjelovali u edukaciji i s veseljem iščekujemo sljedeći ciklus edukacije.

Sve aktivnosti mogu se pratiti na:

www.asd-east.org

